

„ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА“ БЪЛГАРИЯ ПРЕОБЛАДАВАТ БЕДНИ РАБОТЕЩИ ХОРА

ЗАСТРАХОВАТЕЛИТЕ

Пламен ХИНКОВ, изпълнителен директор
на ЗК „Орел живот“ АД, зам.-председател на Комисията по животозастраховане
към АБЗ, участвал в съставителството на проектонаредбата

ПРИЛОЖЕНИ СА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПРАКТИКИ НА ОБЕЗЩЕТЕНИЯТА ПРИ СМЪРТ И ТЕЖКИ УВРЕЖДАНИЯ

чл.52 от ЗБУТ, така и при изготвянето на проекта на самата наредба.

В документа е заложена разумно обоснована дефиниция на обхвата, а именно, че застраховката

следва да се сключва на основание икономическата дейност на фирмата. Това прави по-лесно идентифицирането на обекта на задължително застрахователно покритие. В чл.52, ал.2 на ЗБУТ се определят предприятията, обект на тази застраховка, на база коефициент за честота и тежест на трудовите злополуки за осъществяваната икономическа дейност. Информация за честотата и тежестта на трудовите злополуки се предоставя регулярно от НОИ. Тази достоверна информация прави изключително обективно определянето на икономическите дейности с коефициент на трудов травматизъм над средния за страната. Именно това дава основание за яснота и еднозначност при дефиниране на обхвата на застраховката.

- Не смятате ли, че задължителната застраховка „Трудова злополука“ с нейните ограничени покрити рискове няма да минимизира отговорността на работодателите, които в момента сключват застраховки „Живот“ за своите работници, особено ако работодателите не получат достатъчни данъчни преференции, тъй като данъчното третиране на разходите за застраховки „Живот“ е различно от третирането на задължителните застраховки?

- Логиката на законодателството е всички онези разходи, които работодателите правят за задължително застраховане, да се признават за разход без ограничение на техния лимит. И до сега в чл.36, ал.5 на ЗКПО фигурира текст, че се признават без ограничение разходите за застраховане на работници и служители на рискови работни места и професии. До момента този текст нямаше реално приложение, тъй като липсваше нормативен документ, който да регламентира изчерпателно понятието „рискови работни места и професии“. С приемането на наредбата не само че няма да се ограничат възможностите на работодателите, а ще се даде още по-голяма свобода за използване на предвидените данъчни облекчения.

Данъчните облекчения за застраховките „Живот“ са важен фактор за работодателите с по-широк застрахователен интерес. Не очакваме те

да преосмислят и ограничат покритията, ползвани до момента. Търсенето и поддържането на групови застраховки „Живот“ от работодатели е добър индикатор за развитието на бизнеса в България - оценява се значимостта на човешкия фактор и сигурността като условие за по-ефективен труд.

- Как ще се определя минималната застрахователна премия, след като работната заплата за работниците и служителите в съответната група професия е различна в различните фирми и предприятия?

- Минималната рискова премия все още не е окончателно уточнена като размер. Тя следва да бъде диференцирана в отделни тарифни числа, съответстващи на нивото на риска за всяка една категория персонал. Трябва да се утвърдят максималните лимити на обезщетение. Застрахователната сума за всяко едно лице ще се определя на база неговото брутно трудово въз-

награждение. Застрахователната премия ще представлява определен процент от това годишно брутно трудово възнаграждение (БТВ).

- Смятате ли, че застрахователните компании ще имат сериозни постъпления от задължителната застраховка, след като за рискови се определят около 240 000 работни места?

- Какъв ще бъде броят на подлежащите на задължително застраховане ще се изясни след обявяване на средната стойност на коефициента на трудов травматизъм. Посочената цифра 240 000 е очакваната долна граница. Според съществуващи източници, отчитащи коефициента на травматизъм, рисковите работни места могат да се окажат към 1 милион. При това очакваният общ размер на застрахователните премии ще бъде значително по-висок.

- Не е ли по-добре проблемите с обезщетяване на работниците да се решат с помощта на застраховката „Отговорност на работодателя“?

- Застраховката „Отговорност на работодателя“ се предлага, но се купува от сравнително ограничен кръг работодатели. Ако бъде въ-

ведена като задължителна с нормативен акт не само за рисковите, а за всички работни места, за всички работодатели - това, разбира се, ще бъде една бъдеща добра тенденция. Двете застраховки, за които говорим, не могат да се обсъждат като алтернативни решения на проблема за необходимостта работникът да бъде пряко защитен. Най-общо застраховката „Отговорност на работодателя“ е ориентирана към интереса на работодателя, защитава пряко неговия финансов интерес - ако той бъде подведен под отговорност по съответния съдебен ред и в съответствие с разпоредбите на КТ. В общия случай едва при влязло в сила съдебно решение работникът бива овъзмезден. Съдебната процедура, особено при тежките случаи, изисква време и средства - усложнено е достигането до крайната цел в защита на интереса на по-търпевшия работник или близките му. Застраховката „Трудова злополука“ в полза на работника обслужва пряко и при ясни условия неговия интерес - чрез максимално бързо изплащане на фиксирани суми на пострадалите или техните наследници. Социалната потребност именно от такава застраховка произтича от това, че в България преобладават т.нар. бедни работещи хора, чийто основен и единствен източник на средства е трудът им - техните живот, здраве и работоспособност. Наредбата следва да допринесе най-сетне засегнатите от рисковете на професията си да бъдат реално финансово защитени.

- Високи ли са според вас предвидените от наредбата обезщетения в размер от 3 до 7 брутни годишни работни заплати при смърт на работник в зависимост от възрастта му, а болничните обезщетения от 3% до 10% в зависимост от продължителността на заболяването?

- Приложени са приетите европейски практики при определяне на тези съотношения за достигане на адекватно застрахователно обезщетение при смърт и тежки увреждания. Заложени са наредбата обезщетения са съобразени с практиката и гарантират по-висока реална финансова осигуреност. Така например при брутно месечно възнаграждение от 200 лева обезщетението за наследниците ще варира от 7200 лв. до 16 800 лв. според възрастта, при 500 лв. - от 18 000 лв. до

42 000 лева.

По отношение на обезщетенията за временна загуба на работоспособност в текста на проекта за наредба вероятно е отразена идеята тези проценти да бъдат начислявани върху годишното БТВ, а не върху месечната заплата. При тази формулировка вече полагащите се обезщетения за временна загуба ще имат своя финансов ефект.

- В наредбата има залегнал текст, че застрахователите трябва да отделят половината от печалбата си по тази застраховка за подобряване на условията на труд, както и 2% от печалбата по риска „трудова злополука“ по сметка на фонд „Условия на труда“. Не е ли това форма на ново данъчно облагане на застрахователите?

- Не може да се възприема, че е форма на данъчно облагане застрахователите да правят вноски във фонд „Условия на труд“, както и да изплащат част от печалбата по застраховката „Трудова злополука“ за подобряване на условията на труд. Такава практика е възприета - например застрахователите на земеделски култури правят вноски във фонд „Земеделие“.

Въпросът е как точно да се приема понятието печалба и положителен финансов резултат, изхождайки от спецификата на застрахователната дейност. Основните принципи на управлението на риска се реализират чрез т.нар. изравняване на риска по време и по място. Ако в даден момент на дадено място развитието на риска е благоприятно, в следващ момент на същото място или в същия момент на друго място, това развитие е неблагоприятно. В тази връзка за застрахователите е основателно и справедливо положителният финансов резултат да бъде определен не на базата на една година, а за по-продължителен период - например 5 години. Приемливият текст от проектонаредбата е „50% от положителния финансов резултат, изчислен за период от 5 последователни години“, да се инвестира в проекти и програми за намаляване на трудовия травматизъм в предприятията.

Застрахователите са пряко заинтересовани да приемат за застраховане обекти с по-добри условия на труд, за да не се обезщетяват трагични инциденти. Ще бъде важно заделяните средства бързо и реално да се усвояват по предназначението им - за овладяване проявлението на риска чрез превантивни действия и контрол върху условията на труд.